

تعهدات ارگامنس پارتس؛ مطالعه موردی کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو ۲۰۰۵

مهریار داشاب

استادیار، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

mehryarbsdashab@gmail.com

عبدالله عابدینی

استادیار، پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی (سمت)، تهران، ایران.

s_abedini_a@ut.ac.ir

سپهر صرمی (نویسنده مسئول)

دانشجوی دکتری حقوق بین الملل عمومی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

s.saremi1995@gmail.com

قابل انتشار در دوره ۲۶، شماره ۶۸ (زمستان ۱۴۰۵) نشریه پژوهشهای حقوقی

چکیده

کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو (۲۰۰۵) به عنوان تنها معاهده بین المللی الزام آور در حوزه مبارزه با دوپینگ، تعهداتی را برای دولت‌ها در جهت تضمین رقابت عادلانه و حفاظت از سلامت ورزشکاران ایجاد کرده است. این پژوهش با تحلیل مقدمه و ماده (۱) کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو و اعلام هیئت عالی متخصصان حقوق بین الملل که توسط کنفرانس اعضا تشکیل شده است، نشان می‌دهد که اهداف این کنوانسیون در راستای حفاظت از منافع مشترک جامعه بین المللی، شامل مقابله با دوپینگ، تضمین رقابت عادلانه و صیانت از سلامت انسان‌ها تعریف شده‌اند. علاوه بر این، موادی که نقض آن‌ها منجر به تضعیف یا زوال موضوع و هدف اصلی کنوانسیون می‌شود، شناسایی شده‌اند. یافته‌های پژوهش حاضر بیانگر آن است که علی‌رغم فقدان سازکار حل و فصل اختلافات در کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو، برجسته‌سازی اهمیت این تعهدات می‌تواند به تشویق یا تسریع درج ماده‌ای برای ارجاع اختلافات به نهادهایی نظیر دیوان بین المللی دادگستری کمک کند. در نهایت، این پژوهش استدلال می‌کند که تعهدات مندرج در مواد (۸)، (۱۴) و (۱۶) کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو از جمله تعهدات ارگامنس پارتس به‌شمار می‌روند.

واژگان کلیدی: دوپینگ، کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو، تعهدات ارگامنس، تعهدات ارگامنس پارتس، دیوان بین المللی دادگستری

مقدمه

از دیرباز، دوپینگ یکی از چالش‌های ورزش حرفه‌ای بوده است چرا که برخی از ورزشکاران به منظور افزایش توانایی‌های خود از طرق مختلف اقدام به زورافزایی می‌نمایند. البته هر زورافزایی غیرقانونی محسوب نمی‌شود، چرا که بسیاری از اقدامات مثل تغذیه خوب، خواب مناسب، تمرینات اصولی و حتی توسل به معنویات باعث افزایش توانایی ورزشکاران می‌شود. به منظور یکدست‌نمودن مقررات مقابله با دوپینگ و ایجاد انسجام در نظام مقابله با دوپینگ، آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ^۱ در سال ۱۹۹۹ تاسیس گردید. امضاکنندگان آیین‌نامه جهانی مبارزه با دوپینگ که سند اصلی آژانس نیز محسوب می‌شود، سازمان‌ها و نهادهای ورزشی می‌باشند؛ بنابراین دولت‌ها عضو این سازمان نیستند.

به منظور برطرف نمودن خلاء عدم حضور مستقیم دولت‌ها در آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ و پررنگ نمودن نقش دولت‌ها در این زمینه، در اکتبر ۲۰۰۵ کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو^۲ منعقد شد. هدف این سند، یکدست‌سازی قوانین و مقررات کشورها در حوزه مبارزه با دوپینگ می‌باشد. این کنوانسیون تنها معاهده بین‌المللی در این زمینه است که چهارچوب حقوقی لازم را برای دولت‌ها جهت رسیدگی به مسائل خاص مرتبط با مقررات جهانی ضد دوپینگ فراهم می‌کند. این امر به حفاظت از سلامت عمومی و همچنین حفظ اخلاق، یکپارچگی و ارزش‌های جهانی ورزش از طریق استانداردها و سیاست‌های هماهنگ، کمک می‌کند.^۳

پس از دوپینگ سازمان یافته که توسط فدراسیون روسیه در المپیک زمستانی سوچی ۲۰۱۴ پیاده‌سازی شد، نظام مقابله با دوپینگ با شوکی بزرگ مواجه گردید. در این اثنا و در واکنش به شکست نظام مقابله با دوپینگ در سطوح ملی و بین‌المللی، اصلاحات متعددی در آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ انجام شد. در واکنش به دو گزارش مک‌لارن سال ۲۰۱۶ که بر دوپینگ سازمان یافته در روسیه صحنه گذاشته است، کمیته ملی المپیک فدراسیون روسیه نیز با محرومیت و تعلیق نیز روبه‌رو شد. با این اوصاف، دولت و نهادهای دولتی روسیه که وفق گزارش مک‌لارن به طور موثر و برنامه‌ریزی شده در عملیات دوپینگ سازمان یافته دوپینگ شرکت داشتند، به دلیل فقدان سازکار احراز مسئولیت دولت روسیه از هرگونه پاسخگویی مصون ماندند.

امروزه می‌توان ادعان نمود که تعهدات دولت‌ها در زمینه‌ی مقابله با دوپینگ از اهمیت فراوانی برخوردار شده است. از طرف دیگر، در حقوق بین‌الملل دسته‌ای از تعهدات وجود دارند که تعهدات ارگامنس (Erga omnes) نام دارند. دیوان بین‌المللی دادگستری در قضیه بارسلونا تراکشن سال ۱۹۷۰، وجود قواعد مرتبط با منافع بین‌المللی را به عنوان قواعد ارگامنس شناسایی نمود. این رکن قضایی بین‌المللی، در رابطه با تعهدات ارگامنس متذکر شد که چنین می‌توان گفت که تمام

^۱ . Word Anti-Doping Agency.

^۲ . International Convention against Doping in Sport, UNESCO, October 19, 2005, entered into force February 1, 2007.

^۳ UNESCO, "International Convention against Doping in Sport," accessed January 13, 2025, <https://www.unesco.org/fr/convention-against-doping-sport>.

دولت‌ها در اجرای این حقوق دارای نفع حقوقی هستند. در کنار این دسته از تعهدات، نوع دیگری از تعهداتی موسوم به تعهدات ارگامنس پارتس (Erga Omnes Partes) نیز وجود دارد. معنی لغوی این عبارت «تعهدات عام‌الشمول معاهده‌ای» می‌باشد. این نوع تعهدات، تعهداتی هستند که دولت‌های عضو یک معاهده دو یا چندجانبه بین‌المللی نسبت به یکدیگر دارند. به دیگر سخن، تعهدات عام‌الشمولی هستند که گستره‌ی اجرای آن به یک سند چندجانبه محدود شده است.

با لحاظ موارد فوق، این پژوهش برآن است تا ضمن بررسی اجمالی مفاهیم ارگامنس و ارگامنس پارتس، کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو را نیز مورد کنکاش قرار دهد. در اصل، نگارندگان در جستجوی پاسخ به این پرسش‌اند که آیا می‌توان ادعا نمود که سند مزبور حاوی تعهدات ارگامنس پارتس می‌باشد؟ با کاوش در رویه دیوان بین‌المللی دادگستری و معیارهای موجود به منظور احراز این نوع تعهدات، به نظر می‌توان گفت این کنوانسیون حاوی چنین تعهداتی می‌باشد. بر همین اساس، پژوهش حاضر حاوی دو بخش است که در بخش نخست مروری بر تعهدات ارگامنس (پارتس) داشته است و در بخش دوم ضمن بررسی مفاد کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو، احراز برخی از مفاد آن را به عنوان تعهدات ارگامنس پارتس مورد امکان‌سنجی قرار داده است. در رابطه با پیشینه تحقیق نیز باید گفت تاکنون هیچ منبعی در ادبیات حقوقی فارسی، انگلیسی و فرانسوی به این موضوع نپرداخته است.

۱. تعهدات ارگامنس (پارتس)

پیدایش تعهدات ارگامنس پارتس^۴ را می‌توان در سه مرحله بررسی نمود. اولین مرحله شناسایی تعهدات ارگامنس توسط دیوان بین‌المللی دادگستری در قضیه بارسلونا تراکشن است. چهل سال بعد، در رای جولای ۲۰۱۲ مربوط به پرونده تعهد به استرداد که دولت بلژیک علیه دولت سنگال در دیوان طرح نمود، دیوان «سمت»^۵ بلژیک را به منظور طرح دعوا پذیرفت. در نهایت، در رای سال ۲۰۲۲ راجع به قضیه دولت گامبیا علیه دولت میانمار، خواهان با استناد به تعهدات ارگامنس پارتس توانست قضات دیوان را جهت احراز صلاحیت قانع نماید.^۶

این دو نوع تعهد گرچه تفاوت‌های اساسی با یکدیگر دارند، اما در اسناد مختلف بین‌المللی در کنار یکدیگر به چشم می‌خورند. برای مثال، پیش نویس مواد راجع به مسوولیت دولت‌ها برای اعمال متخلفانه بین‌المللی مصوب ۲۰۰۱^۷ (از این پس طرح مسوولیت) در ماده (۴۸) مقرر کرده است:

«هردولتی غیر از دولت زیان‌دیده می‌تواند به مسوولیت دولت دیگر استناد نماید، در صورتی که: الف) متعهدله تعهد نقض شده، گروهی از دولت‌ها از جمله آن دولت بوده و تعهد مذکور برای حمایت از

^۴ Erga omnes obligations.

^۵ Standing.

^۶ Oona A. Hathaway, Alaa Hachem, and Justin Cole, "A New Tool for Enforcing Human Rights: Erga Omnes Partes Standing," Columbia Journal of Transnational Law 61, no. 2 (2023): 286, <https://ssrn.com/abstract=4569497>.

^۷ International Law Commission, Draft Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, 2001.

نفع جمعی گروه مذکور وضع شده باشد؛ یا ب) متعهدله تعهد نقض شده، جامعه بین‌المللی در کل باشد.^۸

پرواضح است که بند اول ماده (۴۸) به تعهدات دولت‌ها ناشی از یک معاهده می‌پردازد و مراد از بند دوم همان تعهدات دولت‌ها در قبال جامعه بین‌المللی می‌باشد که دارای ویژگی قاعده عرفی است. در سندی دیگر، که توسط انجمن حقوق بین‌الملل در سال ۲۰۰۵ تدوین شده است،^۹ در تعریف تعهدات عام‌الشمول، ابتدا در بند اول ماده (۱) تعهدات دولت‌ها در قبال جامعه بین‌المللی بیان شده و سپس در بند دوم همین ماده به تعهدات دولت‌های عضو یک معاهده به یکدیگر اشاره شده است. بنابراین، در دو سند فوق که هر دو موخر بر رای بارسلونا تراکشن هستند، تعهدات ارگامنس و ارگامنس پارتس در یک ماده تعریف شده‌اند. از همین رو در ادامه، پیش از پرداختن به تعهدات ارگامنس پارتس، تعهدات ارگامنس بررسی می‌شوند.

۱،۱ تعهدات ارگامنس

یکی از مفاهیم کلیدی که در توسعه حقوق بین‌الملل نقش مهمی داشته، مفهوم تعهدات ارگامنس است. معنی لغوی ارگامنس، «نسبت به همه»^{۱۰} می‌باشد. این دسته از تعهدات از آن جهت که از ارزش‌های بنیادین جامعه بین‌المللی حمایت می‌کنند، از سایر تعهدات حقوق بین‌الملل متمایز بوده و برخلاف تعهدات دوجانبه و متقابل حقوق بین‌الملل به تمامی دولت‌ها تعلق داشته و بر این اساس تمامی دولت‌ها در رعایت آنها دارای منفعت حقوقی هستند.^{۱۱}

تعهدات ارگامنس، از جمله تعهدات ناشی از اصول مربوط به حقوق بنیادین انسانی، تعهدات جامعه بین‌المللی نامیده می‌شوند که نه فقط رضایت دولت‌ها در اثر عضویت در معاهدات، بلکه واقعیت عضویت در جامعه بین‌المللی مستلزم رعایت آنها بوده و رضایت دولتها امری مسلم فرض می‌شود.^{۱۲} به عبارت دیگر، تعهدات عام‌الشمول ترجمان این واقعیت است که در جامعه بین‌المللی منافع مشترک و برتری وجود دارد که طبعاً معرف نیازهای اساسی آن جامعه است و به همین سبب، جامعه بین‌المللی دارای سلسله مراتبی است که می‌توان منافع عام را از خاص تفکیک کرد و این‌گونه نتیجه گرفت که هریک از قواعد مزبور به حکم طبیعتی که دارد دولت‌ها را ملزم می‌نماید که در معاهدات از آن عدول نکنند.^{۱۳}

^۸ . International Law Commission, Draft Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, 2001, art. 48.

^۹ . International Law Institute, "Obligations Erga Omnes in International Law," August 27, 2005, http://www.idi-iiil.org/app/uploads/2017/06/2005_kra_01_en.pdf.

^{۱۰} . À l'égard de tous- towards all.

^{۱۱} . جتبی سبحانی‌نیا، محسن عبدالهی، و عباس پورهاشمی، "واکاوی دو رویکرد «ساختارگرایی» و «همیت‌گرایی» در شناسایی «تعهدات عام‌الشمول» حقوق بین‌الملل، فصلنامه مطالعات بین‌المللی ۱۹، شماره ۱ (۱۴۰۱): ۲۱۹.

^{۱۲} . حسینقلی رستم‌زاد، "جامعه بین‌المللی و تعهدات بین‌المللی erga omnes"، مجله حقوقی بین‌المللی ۲۲، شماره ۳۳ (پاییز و زمستان ۱۳۸۳): ۹.

^{۱۳} . هدایت‌الله فلسفی، حقوق بین‌الملل معاهدات (تهران: فرهنگ نشر نو، ۱۳۹۵)، ۴۱۱.

بر همین اساس، در تعریف تعهدات ارگامنس چنین گفته شده است: «تعهدات ارگامنس به عنوان حقوق و تعهدات چندجانبه، به نفع و متعلق به جامعه بین‌المللی در کل ایجاد شده، متضمن یک منفعت حقوقی به رسمیت شناخته شده برای هر عضو جامعه بین‌المللی جهت استناد به اجرای آن می‌باشد.»^{۱۴}

در شناسایی اینکه چه قواعدی ارگامنس محسوب می‌شوند، پیچیدگی‌های بسیار وجود دارد. دو موضوع را می‌توان به عنوان عوامل این پیچیدگی شناسایی نمود:

۱. رویه دیوان بین‌المللی دادگستری در این زمینه قاطع نیست؛

۲. رویه دولت‌ها و دیگر محاکم بین‌المللی نیز به شفافیت موضوع کمکی نکرده است.^{۱۵}

رویه دیوان در این زمینه بسیار محتاطانه است؛ چرا که در رابطه با شناسایی این تعهدات، رهنمود قابل اتکایی را تاکنون بیان ننموده است. با این وجود، دیوان برخی از تعهدات را صراحتاً در زمره تعهدات عام‌الشمول دانسته است. برای مثال، منع تجاوز، منع برده‌داری، منع تبعیض نژادی و منع نسل‌زدایی.^{۱۶} البته اخیراً دیوان تعهدات دیگری را نیز به عنوان تعهدات ارگامنس به رسمیت شناخته است. برای مثال، در رای مربوط به قضیه تیمور شرقی، اصل حق تعیین سرنوشت^{۱۷} و در نظر مشورتی دیوار حائل قواعد حقوق بشردوستانه دربرگیرنده ملاحظات اولیه انسانی.^{۱۸}

البته با مذاقه در رویه و استدلال‌های دیوان می‌توان به معیارهای نه چندان شفافی به منظور شناسایی تعهدات ارگامنس رسید. دیوان در بند ۳۳ رای بارسلونا تراکشن که مصداق بارز^{۱۹} رویه دیوان در رابطه با تعهدات عام‌الشمول قلمداد می‌شود، معتقد است به دلیل اهمیت برخی از حقوق، کلیه دولت‌ها می‌توانند به منظور حفظ آنها دارای منفعت حقوقی باشند که چنین تعهدی را تعهدات ارگامنس می‌نامند.^{۲۰} بنابراین اهمیت حقوق ذیربط از جایگاه مهمی به منظور شناسایی تعهدات ارگامنس برخوردار می‌باشد. با کنکاش در بند ۳۴ همین رای می‌توان استنباط نمود که این تعهدات منبعث از اصول و قواعد مربوط به «حقوق اساسی انسان»^{۲۱} است.^{۲۲} مضاف بر این، دیوان تمایز اساسی^{۲۳} میان تعهدات دولت در قبال جامعه بین‌المللی در کل و تعهدات دولت‌ها نسبت به یکدیگر در چهارچوب حمایت دیپلماتیک، قائل شد.^{۲۴}

¹⁴ . James Crawford, *Chance, Order, Change: General Course on Public International Law* (Leiden: Brill, 2013), 652.

¹⁵ . Tams CJ. Identifying obligations erga omnes. In: *Enforcing Obligations Erga Omnes in International Law*. Cambridge Studies in International and Comparative Law. Cambridge University Press; 2005:117.

¹⁶ . Ibid p118.

¹⁷ . East Timor case, 102 (para. 29); Israeli Wall case, para. 88.

¹⁸ . Israeli Wall case, paras. 155 and 157.

¹⁹ . Locus classicus.

²⁰ . Barcelona Traction case, ICJ Reports 1970, 33 (para. 34)

²¹ . Basic right of the human person.

²² . Ibid,

²³ . Essential distinction.

^{۲۴} محسن شریفی، دیوان بین‌المللی دادگستری و تعهدات Erga Omnes فصلنامه سیاست خارجی ۱۰۳۵، ص ۱۳۵.

بنابراین همانطور که بیان گردید، در حقوق بین‌الملل معیارهای مشخصی به منظور شناسایی تعهدات ارگامنس وجود ندارد و شاید به همین دلیل است که نظرات متفاوتی در رابطه با مفهوم و مصادیق آن مشاهده می‌گردد. همانطور که کاسکنیمی باور دارد، حقوق بین‌الملل امروزه ورای دوجانبه‌گرایی حرکت نموده است. به عبارت دیگر تعهدات ارگامنس بر اساس اصل «نفعی مقابل نفع»^{۲۵} نیست. بنابراین دولت‌ها در رعایت تعهدات ارگامنس بدون توجه به رفتار دیگر دولت‌ها اقدام می‌نمایند.^{۲۶}

در نتیجه پرواضح است که در حقوق بین‌الملل معاصر تعهدات متفاوتی وجود دارد. از طرفی، برخی تعهدات برپایه دوجانبه‌گرایی میان دولت‌هاست و از طرفی دیگر، تعهداتی هستند که اساس آنها دغدغه تمام دولت‌هاست و از همین رو تمامی دولت‌ها در صیانت از این تعهدات نفع حقوقی دارند.^{۲۷} از منظر برخی حقوقدانان به دلیل ویژگی ارگامنس تعهدات مورد بحث، رضایت داشتن یا نداشتن یک دولت در پیوستن به معاهدات یا قواعد عرفی حاوی تعهدات ارگامنس، اهمیتی ندارد.^{۲۸} همانطور که پیش‌تر نیز بدان اشاره شد، دسته‌ای دیگر از تعهدات به نام ارگامنس پارتس هستند که در بیشتر مواقع ذیل تعهدات ارگامنس از آنها یاد می‌شوند، اما به زعم نگارندگان با تعهدات ارگامنس تفاوت‌هایی دارند؛ از همین رو، در ادامه به تعریف تعهدات ارگامنس پارتس پرداخته شده است.

۱-۲ تعهدات عام‌الشمول معاهده‌ای

همانطور که پیش‌تر نیز خاطر نشان گردید، معنای لغوی ارگامنس «نسبت به همه» می‌باشد. از طرفی، در واژه ارگامنس پارتس، با اضافه شدن واژه «پارتس» تعهدات عام‌الشمول به «تعهدات عام‌الشمول بین طرف‌ها»^{۲۹} مبدل می‌شود.^{۳۰}

شایان ذکر است که توصیف یک تعهد به مثابه ارگامنس پارتس، برخلاف توصیف به مثابه قاعده آمره که بر تمامی تعهدات معاهداتی و غیرمعاهداتی اثرگذار است، تنها در حوزه حقوق مسوولیت بین‌المللی معنا پیدا می‌کند.^{۳۱} بر این اساس، تنها زمانی می‌توان در صورت اشاره به دیوان بین‌المللی دادگستری به عنوان یکی یا تنها سازکار حل و فصل اختلاف در یک معاهده اقدام نمود که ماهیت تعهد(ات) مندرج در معاهده مزبور از ویژگی ارگامنس برخوردار باشند. حتی این توصیف در مورد ارگامنس بودن یک تعهد نمی‌تواند به دیوان اعطای صلاحیت کند.

²⁵ . Quid pro quo.

²⁶ . Study Group of the International Law Commission, *Fragmentation of International Law: Difficulties Arising from the Diversification and Expansion of International Law* (New York: UN, 2006), 196.

²⁷ . *ibid.*

²⁸ Christian Tomuschat, *Obligations Arising for States without or against Their Will* (Leiden: Brill, 1993), 393.

²⁹ . *Inter partes* (Latin: between the parties).

^{۳۰} . نگارندگان واژه عام‌الشمول معاهده‌ای را به منظور واژه معادل برگزیده‌اند؛ با این وجود در این نوشتار از واژه‌های ارگامنس و ارگامنس پارتس استفاده شده است.

³¹ Stefan Kadelbach, "Jus Cogens, Obligations Erga Omnes and other Rules," in the *Fundamental Rules of the International Legal Order*, ed. Tomuschat and Thouvenin (Leiden: Brill, 2006), 35.

دیوان در سه قضیه «سمت» خواهان را به صراحت ناشی از تعهدات ارگامنس پارتس پذیرفت. اول در قضیه‌ای که دولت بلژیک علیه دولت سنگال بر اساس کنوانسیون منع شکنجه مصوب ۱۹۸۴ طرح نمود. سپس در قضیه دولت گامبیا علیه دولت میانمار که در این پرونده گامبیا ادعا نمود که میانمار تعهدات خود را ذیل کنوانسیون منع ژنوسید یا نسل‌زدایی، نقض نموده است. در مورد سوم نیز دیوان پذیرفت که طرح دعوا از سوی دولت های کانادا و هلند علیه دولت سوریه به دلیل نقض ادعایی کنوانسیون منع شکنجه توسط خواننده، مبتنی بر ماهیت ارگامنس پارتس کنوانسیون مورد بحث می‌باشد. با این وجود، هیچ ویژگی منحصر به فردی در رابطه با این موضوع که تعهدات مندرج در دو کنوانسیون مزبور، تعهدات ارگامنس پارتس هستند، وجود ندارد؛ چرا که پرواضح است تعهد به منع شکنجه و تعهد به منع ژنوسید هر دو از قواعد آمره حقوق بین‌الملل هستند و به طریق اولی تعهد ارگامنس نیز می‌باشند.^{۳۲}

به منظور ارجاع اختلافات ناشی از تعهدات عام‌الشمول معاهده‌ای به دیوان بین‌المللی دادگستری دو ضابطه را می‌توان تعیین نمود.

اول آنکه دیوان می‌بایست نسبت به اختلاف وفق ماده (۳۶) اساسنامه خود «صلاحیت»^{۳۳} داشته باشد؛^{۳۴} برای مثال، ماده ۳۰ کنوانسیون منع شکنجه هرگونه اختلاف ناشی از کنوانسیون را به دیوان ارجاع نموده است.^{۳۵}

همچنین مرجع حل و فصل اختلافات ناشی از کنوانسیون منع نسل‌زدایی نیز وفق ماده ۹ کنوانسیون مزبور، دیوان می‌باشد.^{۳۶} بنابراین فارغ از این موضوع که تعهدات مورد اختلاف نزد دیوان، ارگامنس پارتس هستند یا خیر، به منظور ارجاع اختلافی به دیوان می‌بایست صلاحیت دیوان طبق ماده (۳۶) اساسنامه احراز گردد.^{۳۷} دوم آنکه نقض‌های ادعایی می‌بایست ماهیت^{۳۸} ارگامنس پارتس داشته باشند.^{۳۹}

حال پرسش این است که تعهدات ارگامنس پارتس همان تعهدات ارگامنس هستند که در معاهده‌ای خاص وجود دارند یا اساساً می‌تواند متفاوت از تعهدات ارگامنس تلقی گردند؟

بدیهی است تعهدات ارگامنس پارتس تنها برای اطراف معاهده مزبور معنا پیدا می‌کنند، در حالی که تعهدات ارگامنس به آن دسته از قواعد حقوق بین‌الملل عام اطلاق می‌شوند که نه تنها به دولت‌های طرف یک معاهده ارگامنس پارتس، بلکه به دولت‌های غیرعضو معاهده نیز به واسطه محتوای تعهد مورد نظر منفعت حقوقی لازم را جهت مطالبه رعایت آن تعهد ایجاد

³² . Hathaway, Hachem, and Cole, "New Tool," 286.

³³ . Jurisdiction.

³⁴ . *ibid*, p 287.

³⁵ . Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, December 10, 1984, 1465 U.N.T.S. 85, art. 30.

³⁶ . Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, art. IX, Dec. 9, 1948, 78 U.N.T.S. 277, art IX.

³⁷ بر همین اساس گفته شده، قواعد آمره به وجه محتوایی یا ماهوی یک قاعده مربوط می‌شود و تعهدات ارگامنس به وجه شکلی آن که نمونه بارزش داشتن سمت در اقامه دعوا می‌باشد. ر.ک:

Crawford, Chance, Order, Change, 651.

³⁸ . Character.

³⁹ . *ibid*,

نماید. بنابراین، تعهد ارگامنس پارتس ناشی از معاهده است و تعهد ارگامنس ناشی از حقوق بین‌الملل عام.^{۴۰} بسیاری از حقوقدانان معتقدند که به‌رغم تفاوت ظاهری تعهدات ارگامنس و تعهدات ارگامنس پارتس اما در نهایت، این تفاوت امری انتزاعی است و در عمل تفاوت چندانی میان این دو مفهوم وجود ندارد به نحوی که یک تعهد با محتوای مشابه ممکن است به طور همزمان در دو دسته‌بندی مزبور قرار گیرند.^{۴۱}

با مذاقه در رای دیوان پیرامون قضیه دولت بلژیک علیه دولت سنگال و دولت گامبیا علیه دولت میانمار می‌توان دو معیار را به منظور شناسایی تعهدات ارگامنس پارتس ارائه داد. نخست، در بررسی این که چه معاهده‌ای حاوی تعهدات ارگامنس است، در نخستین گام می‌بایست «موضوع و هدف»^{۴۲} آن معاهده را مطمح‌نظر قرار داد.^{۴۳} همچنین دیوان در دعوی دولت گامبیا علیه دولت میانمار نیز تصریح نمود که موضوع کنوانسیون ژنوسید کاملاً بشردوستانه است و هدف آن صیانت از وجود گروه‌های انسانی و اصول اولیه اخلاقی می‌باشد. بنابراین در هر قضیه دیوان به منظور احراز تعهدات ارگامنس پارتس به بررسی موضوع و هدف معاهده ذیربط پرداخته است.

به دیگر سخن، در شناسایی تعهدات ارگامنس پارتس، می‌بایست به دنبال منفعت یا منافع مشترک میان اعضای کنوانسیون و همان‌طور که بیان شد، به منظور شناسایی منفعت مشترک، می‌بایست در گام نخست به دنبال شناسایی موضوع و هدف کنوانسیون موردنظر بود.

دومین معیاری که مورد توجه دیوان قرار گرفته آن است که ماده‌ای که بر اساس آن دولتی نزد دیوان طرح دعوا نموده است، به موضوع و هدف معاهده مورد استناد، مرتبط باشد.^{۴۴} مراد این است ولو اینکه کنوانسیونی بر اساس موضوع و هدف آن که معمولاً در مقدمه ذکر می‌شود، حاوی تعهدات ارگامنس پارتس باشد، تمامی مواد و بندهای آن را نمی‌توان مشمول تعهدات ارگامنس پارتس تلقی نمود.

به طور کلی، آن دسته از مواد و بندهای یک کنوانسیون که اساساً تأمین‌کننده‌ی موضوع و هدف معاهده هستند، تعهدات ارگامنس پارتس می‌باشند. بدیهی است آن دسته از ارزش‌های مندرج در موضوع و هدف معاهده می‌توانند حاوی تعهدات ارگامنس پارتس باشند که تمامی دولت‌های عضو در رعایت و اجرای آن دارای منفعت‌هستند.^{۴۵} این نکته از منظر کمیسیون

⁴⁰ . Giorgio Gaja, *The Protection of General Interests in the International Community* (Leiden: Brill, 2013), 97.

⁴¹ Linos-Alexander Sicilianos, *The Classification of Obligations and the Multilateral Dimension of the Relations of International Responsibility*, *European Journal of International Law*, Vol. 13, 2002, p. 1136; Bruno Simma, *From Bilateralism to Community Interest in International Law*, *The Hague Academy Collected Courses*, (Vol. 250), Brill, 1994, p. 237.

⁴² . Object and purpose.

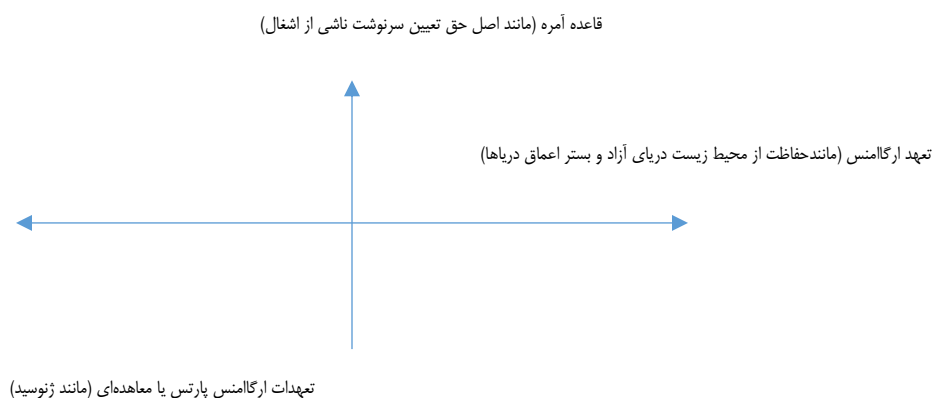
⁴³ . *Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Gam. v. Myan.)*, Judgment, ICJ Reports 2020, 68.

⁴⁴ . Hathaway, Hachem, and Cole, "New Tool," 297.

⁴⁵ Christian Tomuschat, *International Law: Ensuring the Survival of Mankind on the Eve of a New Century* (Leiden: Brill, 1999), 188.

انستیتیوی حقوق بین‌الملل نیز در اجلاس سال ۲۰۰۵ خود راجع به موضوع تعهدات ارگامنس تصریح می‌نماید «آن تعهدی از حقوق بین‌الملل عام است که در هر مورد یک دولت نسبت به جامعه بین‌المللی بر اساس ارزش‌های مشترک و دغدغه‌اش برای اجرای آن تعهد بر عهده دارد، به نحوی که نقض تعهد مزبور همه دولت‌ها را قادر به اتخاذ واکنش می‌کند.» ر.ک:

حقوق بین‌الملل سازمان ملل متحد در پرتو بررسی رویه دیوان در خصوص شناسایی تعهدات ارگامنس در طرح قواعد آمره مطرح شده است.^{۴۶} دیوان نیز همواره در رسیدگی به اختلافات توجه ویژه‌ای به موضوع و هدف معاهدات داشته است. در تعیین هدف و موضوع کنوانسیون، مقدمه سند از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است؛ برای مثال در قضیه پناهندگی، دیوان موضوع و هدف معاهده را در مقدمه کنوانسیون هاوانا ۱۹۲۸ یافت.^{۴۷}

نمودار شماره ۱: جایگاه قواعد آمره، ارگامنس و ارگامنس پارتس

پس از شناخت و بررسی تعهدات ارگامنس و ارگامنس پارتس، حال همانطور که مطرح شد، نگارندگان درصدد اثبات این فرضیه هستند که تعهدات ناشی از کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو را می‌توان تعهدات ارگامنس پارتس قلمداد نمود؛ بنابراین، در ادامه ضمن بررسی مفاد این کنوانسیون، امکان اثبات فرضیه مزبور، نخست، با توجه به موضوع و هدف کنوانسیون یونسکو و دوم، مفاد آن معاهده مورد مطالعه قرار خواهد گرفت.

نوع تعهد	توضیح	نمونه‌ها	اعتبار و محدودیت‌ها
تعهدات معاهداتی	تعهداتی هستند که تنها برای طرفین معاهده الزام‌آور هستند و محدود به روابط میان آن‌ها می‌باشند.	توافق‌های تجاری دوجانبه و مالیاتی	تنها برای طرفین معاهده معتبر و الزام‌آور است.

International Law Institute, "Obligations and rights erga omnes in international law," 2005, https://www.idi-iiil.org/app/uploads/2017/06/2005_kra_01_en.pdf.

⁴⁶ Draft Conclusions on Identification and Legal Consequences of Peremptory Norms of General International Law (jus cogens), 2022, Conclusion 17(5).

⁴⁷ Ibid.

نوع تعهد	توضیح	نمونه‌ها	اعتبار و محدودیت‌ها
تعهدات ارگامنس	تعهداتی هستند که برای تمام کشورهای جهان الزام‌آور بوده و جنبه جهانی دارند. این تعهدات به‌طور عمومی در راستای منافع مشترک جامعه بین‌المللی هستند.	حقوق بشر	برای تمامی کشورهای عضو جامعه بین‌المللی الزام‌آور است
تعهدات ارگامنس پارتس	تعهداتی که ابتدا جنبه جهانی دارند اما در چارچوب کنوانسیون‌های خاص برای کشورهای طرف معاهده به‌طور ویژه تحمیل می‌شوند. این تعهدات ممکن است عام‌الشمول باشند یا نه. در هر صورت، اگر طرفی این تعهدات را نقض کند و موضوع و هدف معاهده را که به دنبال آرمانی مشترک است، به خطر می‌افتد.	کنوانسیون‌های محیط‌زیستی، کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو	برای طرفین معاهده معتبر است، اما نقض این تعهدات توسط یک طرف ممکن است موجب به زائل شدن هدف و موضوع معاهده گردد.

۲. کنوانسیون یونسکو در خصوص مقابله با دوپینگ

از دیر باز یکی از مسائلی که جهان ورزش با آن دست و پنجه می‌کرده، مسئله دوپینگ یا همان زورافزایی بوده است. با شدت رقابت میان ورزشکاران حرفه‌ای این معضل جهانی نیز نمودی حادث‌تر پیدا کرده است. از همین رو، دولت‌ها هم به فکر چاره‌ای برای این مسئله شوم در ورزش کردند.

یکی از نتایج تلاش‌های دولت‌ها در این زمینه را می‌توان در کنوانسیون مبارزه با دوپینگ یونسکو مشاهده کرد که در آن دولت‌های عضو متعهد شده‌اند در امر خطیر مبارزه با دوپینگ همکاری‌های لازم را بنمایند. شایان ذکر است که تا به حال ۱۹۲ دولت این کنوانسیون را به تصویب رسانده‌اند.^{۴۸}

در سال ۲۰۰۵ در کنفرانس عمومی سازمان بین‌المللی یونسکو کنوانسیون بین‌المللی مبارزه با دوپینگ مورد تصویب دولت‌ها قرار گرفت و در ۱ فوریه ۲۰۰۷ لازم‌الاجرا شد. جالب توجه است که این کنوانسیون در سال ۱۳۸۸ توسط مجلس ایران تصویب و توسط شورای نگهبان هم تایید شد.^{۴۹}

این کنوانسیون از لحاظ سرعت لازم‌الاجرا شدن از موفق‌ترین کنوانسیون‌های تاریخ یونسکو می‌باشد و شاید دلیل آن هم این باشد که کمتر کشوری در جهان با ورزش پاک، رقابت جوانمردانه و سلامت هر چه بیشتر ورزشکاران موافق نیست. لازم به ذکر است که دوپینگ و استفاده از روش‌ها و مواد ممنوعه تأثیرات غیرقابل جبرانی بر سلامتی انسان دارد. هدف اصلی این کنوانسیون همان‌طور که در ماده یک ذکر شده است؛ در چهارچوب استراتژی و برنامه فعالیت‌های یونسکو در حوزه تربیت بدنی، ترویج پیشگیری و مبارزه با دوپینگ در ورزش با نظر به نابودی آن می‌باشد.^{۵۰}

⁴⁸ .www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/anti-doping/international-convention-against-doping-in-sport/background

⁴⁹ . <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/136158>. Last time visited September 7, 2024

⁵⁰ . International Convention against Doping in Sport (UNESCO CONVENTION), Nov. 19, 2005, 201 U.N.T.S. 2419.

کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو از (۷) بخش تشکیل شده است. بخش اول در رابطه با هدف و تعاریف مربوط و تخصصی است. بخش دوم و سوم به ترتیب در مورد همکاری در سطوح ملی و بین‌المللی می‌باشد. بخش‌های چهارم و پنجم موضوعات آموزشی و تحقیقات را نیز مطرح نموده است. بخش ششم در رابطه با نظارت بر اجرای کنوانسیون است که این امر بر عهده کنفرانس اعضا گذاشته شده است و در نهایت بخش هفتم، به موضوعاتی همچون لازم‌الاجرا شدن، زبان و مسائل شکلی کنوانسیون اختصاص یافته است.

در این نوشتار از بخش اول به تناسب موضوع که در مورد تعاریف و موضوع و هدف کنوانسیون است، استفاده شده است. از آنجایی که فصول چهارم، پنجم، ششم و هفتم تعهدات لازم‌الاجرائی را بر طرف‌ها تحمیل نموده است، خارج از موضوع این نوشتار است. بنابراین، این نوشتار متناظر به تعهدات مندرج در فصول دوم و سوم کنوانسیون ضد دوپینگ می‌باشد.

لازم به ذکر است که این کنوانسیون دارای دو ضمیمه و سه پیوست نیز می‌باشد. ضمایم شامل فهرست مواد ممنوعه و استاندارد بین‌المللی به منظور اعطای معافیت درمانی و پیوست‌ها شامل آیین‌نامه جهانی مبارزه با دوپینگ و استاندارد بین‌المللی آزمایشگاه‌ها و نمونه‌گیری می‌باشد.

۲- نظام بین‌المللی مقابله با دوپینگ

نظام مقابله با دوپینگ را می‌توان به دو بخش تقسیم نمود: نظام عمومی^{۵۱} (دولتی) و نظام خصوصی.^{۵۲}

مراد از نظام عمومی مقابله با دوپینگ، چهارچوبی است که توسط دولت‌ها ذیل حقوق بین‌الملل عمومی ایجاد شده است. دولت‌ها با انعقاد معاهدات بین‌المللی به صحنه بین‌المللی مبارزه با دوپینگ قدم نهاده‌اند. این معاهدات تعهداتی را بر دولت‌ها تحمیل نموده است.^{۵۳} کنوانسیون ضد دوپینگ شورای اروپا، اولین سند چندجانبه منطقه‌ای است که دولت‌ها به منظور مقابله با دوپینگ تصویب نموده‌اند. پس از این سند، اولین سند جهانی، کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو است که به زعم نگارندگان شاکله‌ی نظام بین‌المللی مقابله با دوپینگ عمومی را نیز تشکیل می‌دهد. در این رابطه با این سند به تفصیل در ادامه بحث شده است که البته قبل از آن لازم است با نظام خصوصی مقابله با دوپینگ نیز آشنا شد.

ذینفعان نظام مقابله با دوپینگ خصوصی آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ^{۵۴} در راس آن و همچنین سازمان‌های ورزشی مثل فدراسیون‌های جهانی و کمیته‌های المپیک هستند. نظام مقابله با دوپینگ خصوصی از سلسله مراتب خاص برخوردار است. به عنوان مثال، ذیل آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ، سازمان‌های مقابله با دوپینگ منطقه‌ای و ملی نیز ایجاد شده‌اند. علیرغم این موضوع که مهم‌ترین نقش در دنیای مقابله با دوپینگ توسط آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ ایفا می‌شود، اما از

⁵¹ . Public regime.

⁵² . این تقسیم بندی توسط فراز شهلائی در مقاله ایشان با عنوان مقاله صورت گرفته است:

Faraz Shahlaei, "State-sponsored Doping and International State Responsibility: Caveats of the International Anti-doping System," *Syracuse Journal of International Law and Commerce* 55, no. 2 (2023), <https://ssrn.com/abstract=4608648>.

⁵³ . *ibid.*

⁵⁴ . آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ در ۱۰ نوامبر ۱۹۹۹ برای محافظت از ورزشکاران، ترویج ارزش‌های ورزش پاک و حفظ روح ورزش در سطح بین‌المللی تأسیس شد. آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ به عنوان بنیادی تحت ابتکار کمیته بین‌المللی المپیک با حمایت و مشارکت سازمان‌های بین‌دولتی، دولت‌ها، مقامات دولتی و سایر ارگان‌های دولتی و خصوصی که با دوپینگ در ورزش مقابله می‌کنند، راه اندازی شد. تا به امروز، آژانس توسط جنبش ورزش و دولت‌های جهان تشکیل و تأمین مالی می‌شود.

آنجایی که امضاکنندگان آیین‌نامه^{۵۵} آن نهادهای ورزشی هستند و نه دولت، سازکاری به منظور احراز مسئولیت دولت‌ها وجود ندارد.^{۵۶}

بنابراین، به منظور یافتن چاره‌ای باید به حقوق بین‌الملل عمومی رجوع نمود. در این خصوص در پهنه حقوق بین‌الملل عمومی، سندی به نام کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو دیده می‌شود، که در ادامه تعهدات مندرج در آن مورد بررسی قرار گرفته است.

۲-۱. تعهدات مصرح در کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو

کنوانسیون یونسکو از یک مقدمه و ۴۳ ماده تشکیل شده است. در مقدمه کنوانسیون تشریح شده است که ورزش نقش مهمی را در حفظ سلامت، فرهنگ‌سازی و ارتقاء صلح و همبستگی بین‌المللی ایفا می‌نماید. در ادامه یادآوری این نکته ضروری است که دوپینگ توسط ورزشکاران عواقبی برای سلامتی، اصل رقابت عادلانه و آینده ورزش در پی خواهد داشت. مقدمه همچنین اذعان داشته که طرف‌های کنوانسیون به منظور همکاری بیشتر در جهت مقابله با دوپینگ در ورزش مصمم خواهند بود. جالب توجه آن است که وفق بند آخر مقدمه، مقابله با دوپینگ در ورزش را منوط به هماهنگ‌سازی پیشرو رویه‌ها و استانداردهای ضد دوپینگ در ورزش در سطوح ملی و بین‌المللی دانسته شده است.^{۵۷}

ماده (۱) کنوانسیون بیانگر هدف آن است که همانطور که در مقدمه نیز بیان شد، هدف اصلی این سند، ارتقاء جلوگیری و مقابله با دوپینگ در ورزش با نگاهی به مقابله با آن می‌باشد.^{۵۸} ماده ۲ کنوانسیون مربوط به تعاریف است که متناسب با بحث از تعاریف استفاده شده است. بخش دوم کنوانسیون در رابطه با هماهنگی‌های داخلی دولت‌ها در مورد روش‌های^{۵۹} رسیدن به اهداف مندرج در کنوانسیون به نحو ذیل تصریح نموده است:

»

الف) انجام اقدامات مناسب در سطوح ملی و بین‌المللی که مطابق اصول آیین‌نامه جهانی ضد دوپینگ هستند؛

ب) تشویق کلیه اشکال همکاری‌های بین‌المللی با هدف مراقبت از ورزشکاران و اخلاقیات در ورزش و مشارکت در نتایج تحقیقات؛

ج) ترویج همکاری‌های بین‌المللی بین کشورهای عضو و سازمانهای پیشرو در راستای مبارزه با دوپینگ در ورزش به ویژه با آژانس جهانی ضد دوپینگ.^{۶۰}

⁵⁵ . Code signatories.

⁵⁶ .Ibid.

⁵⁷ . UNESCO Convention, preamble.

⁵⁸ . ibid, art 1.

⁵⁹ . Means.

⁶⁰ . ibid, art 3.

ماده (۳) می‌بایست همراه با ماده ۵ که در رابطه با اقدامات^{۶۱} لازم به منظور نیل به اهداف کنوانسیون است بررسی شود؛ این ماده مقرر کرده است:

«هر یک از کشورهای عضو در اجرای تعهدات مندرج در کنوانسیون، اتخاذ اقدامات مقتضی را اتخاذ می‌نماید. اقدامات مزبور می‌تواند شامل تدوین قوانین و مقررات، سیاست‌ها و رویه‌های اجرایی باشد.»^{۶۲}

با عنایت به مواد (۵) و (۳) می‌توان نتیجه گرفت دولت‌های عضو کنوانسیون موظفند در راستای رسیدن به اهداف مصرح در کنوانسیون از طرق اقدامات اجرایی و تقنینی گام بردارند. البته ماده (۷) تعهدات تقنینی را به نحوی تلطیف می‌دهد.^{۶۳} چرا که وفق این ماده، دولت‌ها می‌توانند انجام تعهدات خود به سازمان‌های ضد دوپینگ و نیز به مراجع ورزشی تفویض نمایند.

ماده (۸) کنوانسیون، وضع‌کننده‌ی مهم‌ترین تعهد برای دولت‌ها در این کنوانسیون می‌باشد؛ این ماده مقرر نموده است:

«کشورهای عضو می‌بایست در صورت اقتضاء، اقداماتی را جهت «محدودیت دسترسی به مواد و روش‌های ممنوعه» به منظور محدودیت استفاده از آنها در ورزش توسط ورزشکاران انجام دهند، مگر آن که استفاده از آن براساس معافیت استفاده درمانی باشد که این اقدامات شامل مقابله با خرید و فروش غیرقانونی به ورزشکاران و بدین منظور اقداماتی برای کنترل تولید، حمل، واردات، توزیع و فروش می‌باشد.

کشورهای عضو می‌بایست اقداماتی را جهت جلوگیری از تملک و استفاده مواد و روشهای ممنوعه در ورزش بوسیله ورزشکاران مگر در مواردی که استفاده از آنها براساس معافیت استفاده درمانی باشد، اتخاذ کنند یا در صورت اقتضاء، موسسات مربوط در حوزه صلاحیت خود را به اتخاذ اقدامات مزبور تشویق نمایند.

هیچ اقدام اتخاذ شده به موجب این کنوانسیون مانع دسترسی با اهداف قانونی به مواد و روش‌ها را به جزء موارد ممنوعه یا کنترل شده در ورزش نخواهد بود.»^{۶۴}

پرواضح است که طبق بند اول این ماده، دولت‌ها مکلف شده‌اند از در دسترس بودن غیرقانونی مواد ممنوعه جلوگیری نمایند. از این رو، چنین اقداماتی اصولاً در حیطه سازمان‌های ورزشی نیست و این دولت‌ها هستند که موظف به اتخاذ اقدامات متناسب از طرق مختلف همچون وضع قوانین صحیح و مناسب گمرکی می‌باشند.

⁶¹ . Measures.

⁶² . ibid, art 5.

⁶³ . Michael Straubel, "The International Convention Against Doping in Sport: Is It the Missing Link to USADA Being a State Actor and WADC Coverage of U.S. Pro Athletes?" *Marquette Sports Law Review* 19 (2008): 67-98.

⁶⁴ . UNESCO CONVENTION, art (8).

ماده (۸) از این جهت تعهد بسیار مهمی را بر دولت‌ها در بعد داخلی وضع نموده که می‌بایست در کنار ماده (۱۶) کنوانسیون، ذیل بخش سوم در مورد همکاری‌های بین‌المللی، که وظایف مهمی را در حوزه همکاری‌های بین‌المللی بر دوش دولت‌ها نهاده است. می‌توان به طور خلاصه تعهدات بین‌المللی دولت‌ها را وفق مواد (۱۴) و (۱۶) به شرح زیر دسته بندی نمود:

۱. حمایت از ماموریت آژانس جهانی ضد دوپینگ؛

۲. تسهیل در وظایف آژانس جهانی ضد دوپینگ؛

۳. تسهیل در فرایند نمونه‌گیری‌ها؛

۴. ترویج همکاری بین‌المللی میان آزمایشگاه‌های مربوطه.^{۶۵}

بنابراین با توجه به موارد فوق، کنوانسیون یونسکو در سطوح ملی و بین‌المللی تعهداتی را بر دوش دولت‌ها نهاده است. حال با توجه معیارهای گفته شده برای تعهدات ارگامنس پارتس و همچنین تعهدات مصرح در کنوانسیون در ادامه امکان‌سنجی ارگامنس پارتس بودن این تعهدات مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۲-۲ ویژگی ارگامنس پارتس بودن

همانگونه که بیان شد، به منظور شناسایی تعهدات ارگامنس پارتس، می‌بایست تعهدات مورد نظر را از دو منظر مورد بررسی قرار داد. اول آنکه می‌بایست موضوع و هدف معاهده یا کنوانسیون بررسی شود و در مرحله بعد، می‌بایست به این سوال پاسخ داد که چنانچه تعهد مورد نظر نقض شود، موضوع و هدف ماده نیز خدشه دارد می‌شود یا خیر؟ به دیگر سخن، باید

⁶⁵ .ibid arts (16) (14)

ماده (۸) کنوانسیون:

کشورهای عضو با تصدیق این که مبارزه با دوپینگ در ورزش تنها زمانی موثر است که بتوان از ورزشکاران بدون اعلام قبلی نمونه‌گیری نمود و نمونه‌ها را بتوان در زمانی مشخص جهت تجزیه و تحلیل به آزمایشگاه‌ها ارسال کرد، در صورت اقتضاء و مطابق با قوانین و روندهای داخلی موارد ذیل را انجام خواهند داد:

الف (تسهیل در وظایف آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ و سازمان‌های مبارزه با دوپینگ فعال طبق مجموعه مقررات در امر نمونه‌گیری خارج یا داخل مسابقه از ورزشکاران خود در سرزمین خویش یا در جای دیگر طبق مقررات مربوط کشورهای میزبان.

ب (تسهیل جابه‌جایی به موقع و موثر گروه‌های کنترل دوپینگ مورد تأیید در مرزها هنگام اجرای فعالیت‌های کنترل دوپینگ

ج (همکاری به منظور تسریع در امر حمل یا ارسال به موقع نمونه‌ها در طول مرزها به گونه‌ای که امنیت و یکپارچگی آنها حفظ شود

د (کمک به هماهنگی بین‌المللی کنترل‌های دوپینگ بوسیله سازمان‌های مختلف مبارزه با دوپینگ و بدین منظور همکاری با آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ

هـ (ترویج همکاری بین آزمایشگاه‌های کنترل دوپینگ تحت صلاحیت خود با آزمایشگاه‌های تحت صلاحیت دیگر کشورهای عضو به ویژه کشورهای عضو دارای آزمایشگاه‌های معتبر کنترل دوپینگ باید آزمایشگاه‌های تحت صلاحیت خود را به همکاری با دیگر کشورهای عضو در قادر ساختن آنان برای کسب تجارب، مهارت‌ها و فنون لازم برای تأسیس آزمایشگاه‌های متعلق به خود را در صورتی که آنها مایل به انجام این کار باشند، ترغیب نمایند.

و (تشویق و حمایت از ترتیبات نمونه‌گیری متقابل بین سازمان‌های مبارزه با دوپینگ مطابق با مجموعه مقررات

ز (به رسمیت شناختن متقابل فرآیند کنترل دوپینگ و مدیریت نتایج نمونه‌گیری هر سازمان مبارزه با دوپینگ که مطابق مجموعه مقررات باشد، از جمله محرومیت‌های ورزشی مربوط به آن.

دید میان ماده یا مقرره مورد نظر و مقدمه ارتباط مستقیمی وجود دارد یا نه؟ در ادامه، این موارد با لحاظ مواد (۸)، (۱۴) و (۱۶) تحلیل و بررسی می‌شوند.

۱،۲،۳. موضوع و هدف کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو

موضوع و هدف کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو به توجه به مقدمه و ماده (۱) ارتقای پیش‌گیری و مقابله با دوپینگ با هدف از محو کامل آن است. کنوانسیون یونسکو به دنبال تحقق آرمان‌های خاصی می‌باشد. تعهداتی که دولت‌ها در این کنوانسیون بر عهده گرفته‌اند، بر مبنای مناسبات، حقوق و امتیازات دوجانبه نیست. به دیگر سخن، دولت‌ها با قبول این تعهدات به دنبال صیانت از ورزشکاران خود و تابعین خود نیستند.^{۶۶}

تعهدات دولت‌ها در این کنوانسیون ماهیتی متقابل^{۶۷} مانند معاهدات جلوگیری از مالیات مضاعف ندارند. این کنوانسیون بر آن است که از ورزشکاران به مثابه ورزشکار و نه ورزشکاران ملی هر دولت، حمایت نماید. بنابراین، پیروی از تعهدات توسط هر یک از دولت‌ها نمی‌تواند مشروط به عمل متقابل باشد. همان‌طور که پیش‌تر توضیح داده شد، به زعم بسیاری از حقوقدانان بین‌المللی تعهدات ارگامنس پارتس و تعهدات ارگامنس دو مفهوم متفاوت می‌باشند.^{۶۸}

البته ناگفته پیداست که در کنوانسیونی مانند کنوانسیون منع شکنجه و منع ژنوسید این دو می‌توانند هم‌پوشانی داشته باشند. به دیگر سخن، چنین تعهداتی مضاعف بر اینکه تعهدات ارگامنس می‌باشند، به واسطه اسناد بین‌المللی تعهدات ارگامنس پارتس نیز تلقی می‌گردند. برای مثال، کنوانسیون منع شکنجه در حقوق بین‌الملل عام، تعهد ارگامنس است و همچنین وفق کنوانسیون مزبور نسبت به طرف‌های کنوانسیون ارگامنس پارتس قلمداد می‌گردد.

فارغ از این موضوع، همان‌طور که بیان شد، این دو نوع تعهد، مفاهیم متمایز در حقوق بین‌الملل می‌باشند. از همین رو، به منظور اثبات این امر که موضوع و هدف مندرج در کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو در راستای منافع جمعی است و نه دوجانبه می‌توان گفت که اشاره به مفاهیمی مثل سلامتی انسان، رقابت عادلانه و آینده ورزش حاکی از جمعی بودن هدف و موضوع کنوانسیون مزبور است. با این حال، همان‌طور که قاضی اسکوتیکوف در رای جداگانه خود در قضیه تعهد به استرداد یا محاکمه بیان کرد، دیوان بین‌المللی دادگستری موردی در رای خود نیاورده است که در آن خواهان در دیوان یا هر محکمه قضایی بین‌المللی دیگری به دلیل نقض قواعد ارگامنس پارتس طرح دعوا نموده باشند.^{۶۹} شایسته یادآوری است که نگارندگان در این نوشتار قصد ندارند به مسائل و انتقاداتی که به رای دیوان به واسطه احراز سمت بر اساس ارگامنس پارتس شده است، بپردازند. از همین رو، این سوال مطرح می‌شود چنانچه اگر رویکرد دیوان را به منظور بررسی موضوع و

⁶⁶ . Conference of parties to the international convention against doping, ninth session, Paris, UNESCO headquarters, 25-26 October 2023, P 5.

⁶⁷ . synallagmatic

⁶⁸ . Yoshifumi Tanaka, "Reflections on Locus Standi in Response to a Breach of Obligations Erga Omnes Partes: A Comparative Analysis of the Whaling in the Antarctic and South China Sea Cases," Law and Practice of International Courts and Tribunals 17 (2018): 529.

⁶⁹ . Belgium v. Senegal, ICJ Reports 2012, Separate Opinion of Judge Skotnikov, para. 20.

هدف معاهده منع شکنجه با اعمال تغییرات لازم^{۷۰} در مورد کنوانسیون یونسکو مدنظر قرار دهیم، آیا حکم به ارگامنس پارتس بودن کنوانسیون یونسکو نیز برداشتی صحیح است یا خیر؟

بند (۶۸) رای دیوان در قضیه مذکور تصریح نموده است:

«همانطور که در مقدمه بیان شده است، موضوع و هدف کنوانسیون [منع شکنجه] موثر کردن مقابله با شکنجه در سراسر جهان است. کشورهای عضو کنوانسیون منافع مشترکی دارند تا اطمینان حاصل نمایند تا به توجه ارزش‌های مشترک خودف از ارتکاب شکنجه جلوگیری شود و در صورت وقوع مرتکبان آنها مصونیت نخواهند داشت. منفعت مشترک دلالت بر آن دارد که تعهد مزبور نسبت به دیگر کشورهای عضو نیز وجود دارد. این تعهدات، می‌توانند تعهدات ارگامنس پارتس معنی شوند، به آن معنا که هردولت عضو [کنوانسیون] نسبت به تبعیت از آن تعهدات منفعت دارد.»^{۷۱}

حال مفروض پنداریم دولتی علیه دولت دیگر نسبت به نقض کنوانسیون یونسکو نزد دیوان بین‌المللی دادگستری طرح دعوا نموده است. کما این‌که در صورت وجود سازکارهایی همچون بند حل و فصل اختلافات در کنوانسیون یونسکو، چنین اقدامی بعید به نظر نمی‌رسد؛ چرا که در المپیک سوچی دولت روسیه متهم به دوپینگ سازمان یافته و این اتفاق با واکنش‌های بسیاری روبرو شد.^{۷۲} در این صورت می‌توان بند (۶۸) رای دیوان در قضیه دولت بلژیک علیه دولت سنگال را نیز به نحو ذیل با اعمال تغییرات لازم در مورد کنوانسیون یونسکو مدنظر قرار داد:

«همان‌طور که در مقدمه بیان شده، موضوع و هدف کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو موثر کردن مقابله با دوپینگ در سراسر جهان است. کشورهای عضو کنوانسیون منافع مشترکی دارند تا اطمینان حاصل نمایند تا به توجه ارزش‌های مشترک از ارتکاب دوپینگ جلوگیری شود و رقابت عادلانه در تمامی ورزش‌ها حفظ و تقویت گردد. منفعت مشترک دلالت بر آن دارد که تعهد مزبور نسبت به تمامی دیگر کشورهای عضو وجود دارد. این تعهدات، می‌توانند تعهدات ارگامنس پارتس معنی شوند، به آن معنا که هردولت عضو [کنوانسیون] نسبت به تبعیت از آن تعهدات منفعت دارد.»

همان‌طور که مشاهده می‌شود از لحاظ موضوع و هدف کنوانسیون، کاملاً ارزش‌ها و اهداف مندرج در کنوانسیون یونسکو شرایط مورد نیاز به منظور ارگامنس پارتس بودن را دارند. البته همان‌طور که پیش‌تر نیز مطرح شد، ماده‌ای که دولتی قرار

⁷⁰. Mutatis mutandis.

⁷¹. Belgium v. Senegal, Para 68.

⁷². برای مطالعه بیشتر بنگرید به پایان نامه کارشناسی ارشد سپهر صامی (۱۳۹۹)، مسوولیت بین‌المللی دولت‌ها در قبال دوپینگ سازمان یافته: مطالعه موردی روسیه، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران.

است بر اساس آن دعوایی را طرح نماید می‌بایست به موضوع و هدف معاهده مربوط باشد، که آیا اساساً در کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو ماده یا مفاد مربوط^{۷۳} وجود دارند یا خیر. در ادامه این مطلب بررسی شده است..

۲،۲،۲ ارتباط ماده مورد نظر با منفعت مشترک

پس از آنکه مشخص شد کنوانسیون یونسکو از منافع مشترک طرف‌های عضو حفاظت می‌نماید، گام بعدی آن است که مشخص شود در صورت نقض چه بند و یا چه ماده‌ای از این کنوانسیون، منافع مشترک طرف‌های عضو دچار خدشه می‌شود. به دیگر سخن، باید بررسی نمود که کدامیک از مواد یا بندهای کنوانسیون به منافع مشترک مربوط می‌باشند.

در قضایای بلژیک علیه سنگال و گامبیا علیه میانمار، دیوان معیار یا چهارچوب مشخصی را برای مواد یا بند مربوط با منافع مشترک مشخص نکرد.^{۷۴} با این حال قاضی کرس در اعلامیه جداگانه خود نکته جالب توجهی را بیان نمود. قاضی کرس بر این باور است پس از آنکه احراز شد، تعهدی به منظور رسیدن به منفعت مشترک دولت‌های کنوانسیون وجود دارد، نیازی به احراز منفعت انفرادی به منظور احراز سمت وجود ندارد.^{۷۵} اما این موضع خود را در ادامه به شرح ذیل تفصیل می‌دهد:

«این بدین معنا نیست که پس از ثابت شدن این موضوع که کنوانسیون به منظور تامین منافع مشترک بوجود آمده است، تمامی تعهدات مندرج در آن یک تعهد ارگامنس پارتس محسوب می‌شود.»^{۷۶}

مداقه در این عبارات نشان می‌دهد وی به موضوع مربوط بودن ماده به منفعت مشترک یا به تعبیری دیگر موضوع و هدف ماده اشاره دارد. مضاف بر موارد فوق، نگاهی به برخی مواد عهدنامه وین در مورد حقوق معاهدات (۱۹۶۹) نیز ضروری است. برای مثال، بند (ج) ماده (۱۹) سند مذکور مقرر نموده است که "حق شرط نباید با موضوع و هدف معاهده‌ی که قرار است نسبت به آن حق شرطی انشا گردد، ناسازگار باشد؛" بنابراین می‌توان نتیجه گرفت مفادی که حق شرط نسبت به آنها حق شرط مجاز نمی‌باشد، از مواد مربوط به موضوع و هدف محسوب می‌شوند و امکان این موضوع که حاوی تعهدات ارگامنس پارتس باشند نیز در مورد آنها بیشتر است. همین موضوع در رابطه با بند (۲) ماده (۴۱) که در مورد تجدید نظر در معاهدات توسط برخی از طرف‌ها می‌باشد نیز صدق می‌کند. وفق بند مذکور تجدید نظر نباید به مقرراتی مربوط شود که تخلف از آنها با اجرای موثر موضوع و هدف معاهده در کلیت آن ناسازگار باشد.

با توجه به تعهداتی که در ماده (۸) کنوانسیون مبنی بر تعهد دولت‌ها از جلوگیری و منع ورود و استفاده از مواد ممنوعه وجود دارد، همچنین با لحاظ ادبیات این ماده که از فعل کمکی (shall) در بندهای (۱) و (۲) استفاده شده و در نهایت با عنایت به این موضوع که در صورتیکه دولت‌ها در راستای ورود و منع مواد ممنوعه اقدامات لازم را انجام ندهند و حتی

⁷³ . Relevant provision.

⁷⁴ . Hathaway, Hachem, and Cole, "New Tool," 297.

⁷⁵ . *ibid.*

⁷⁶ . *The Gambia v. Myanmar Judgment, supra* note 12, Declaration of Judge Ad Hoc Kress, para 16.

مانند روسیه در المپیک دسترسی به آنها را تسهیل نمایند،^{۷۷} به طور قطع اساس و زمینه مقابله با دوپینگ را مخدوش و به طریق اولی موضوع و هدف معاهده را نیز زائل ساخته‌اند.

در رابطه با ماده (۱۴) که دولت‌ها نیز مجدداً با ادبیاتی الزام‌آور در قالب درج واژه (undertake) متعهد به حمایت از ماموریت آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ شده‌اند؛ دولت‌ها موظف‌اند از طرق مصرح در ماده (۱۶) که پیشتر گفته شده، در راستای نیل به این مهم همکاری نمایند.

بند (۱) ماده (۱۶) در مورد تسهیل ماموریت آژانس جهانی است. حال اگر دولتی مانند روسیه، نه تنها تسهیل‌گری نکند، بلکه با دخالت مستقیم ارگان‌های دولتی خود، در فرایند آزمایشگاه‌های مورد تایید آژانس نیز اختلال ایجاد نماید، بدون تردید این بند را نقض و موضوع و هدف معاهده را نیز زائل نموده است. به طور کلی می‌توان گفت موضوع و هدف و دلیل وجودی^{۷۸} کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو مقابله با دوپینگ می‌باشد. مواد مزبور از مهم‌ترین تعهداتی محسوب می‌شوند که وفق این کنوانسیون بر دولت‌های عضو مقرر شده است. مواد فوق حاوی تعهداتی است که در دنیای مقابله با دوپینگ کاملاً ضروری و اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسند. مضاف بر این، در بندهای مزبور ادبیات استفاده شده الزام‌آور است؛ در صورتی که در اکثر بندهای این کنوانسیون از واژگانی نظیر (encourage) استفاده شده است. بنابراین، بیراه نیست اگر ادعا شود مواد (۸)، (۱۴) و (۱۶) موارد مربوط به موضوع و هدف کنوانسیون می‌باشند. از این رو، نقض مواد مزبور منجر به به ایراد خدشه به موضوع و هدف و در نهایت منفعت مشترک طرف‌های کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو خواهد شد.

نتیجه

به طور کلی، نگارندگان بر این باورند که تعهدات معاهداتی فقط برای طرفین معاهده الزام‌آور است و به‌طور خاص به روابط بین آن‌ها محدود می‌شود. به‌عنوان مثال، در یک توافق تجاری دوجانبه، تنها دو کشور طرف معاهده موظف به اجرای تعهدات هستند. اما تعهدات ارگامنس پارتس نیز به‌طور مشابه برای طرفین معاهده الزام‌آور است، با این تفاوت که جنبه جمعی دارند و بر تمامی طرف‌های معاهده تأثیر می‌گذارند. این تعهدات برای حفظ یکپارچگی و اهداف مشترک معاهده ضروری هستند. به‌طور مثال، در یک معاهده محیط‌زیستی، طرفین موظفند اقداماتی برای حفاظت از تنوع زیستی جهانی انجام دهند که تأثیر آن برای همه کشورهای طرف معاهده است.

از طرفی دیگر، تعهدات ارگامنس به تعهداتی اطلاق می‌شود که تمام کشورهای جهان باید به آن‌ها پایبند باشند، مانند حقوق بشر. این تعهدات ماهیتی جهانی دارند و تمامی کشورهای عضو جامعه بین‌المللی ملزم به رعایت آن‌ها هستند. در مقابل، تعهدات ارگامنس پارتس تنها میان کشورهای طرف یک معاهده خاص معتبر است و تنها آن‌ها را ملزم به رعایت

^{۷۷} . برای مطالعه بیشتر رجوع کنید به گزارش های مک‌لارن:

Richard H. McLaren, Independent Person McLaren Investigation Report - Part II (Montreal: World Anti-Doping Agency, December 2016), accessed [date], https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/mclaren_report_part_ii_2.pdf.

^{۷۸} . Raison d'être.

می‌کند. در واقع، تفاوت اصلی در این است که ارگامنس به جامعه جهانی تعلق دارد، اما ارگامنس پارتس فقط به طرفین معاهده مربوط می‌شود. همان‌طور که توضیح داده شد، برخی تعهدات هم ارگامنس هستند و هم به‌طور خاص توسط کنوانسیون‌های بین‌المللی به‌عنوان تعهدات ارگامنس پارتس مشخص شده‌اند. به‌عنوان مثال، تعهد به منع شکنجه یا منع نسل‌کشی که ابتدا به‌عنوان تعهدات ارگامنس در نظر گرفته می‌شوند (که همه کشورها موظف به رعایت آن‌ها هستند)، اما در چارچوب کنوانسیون‌هایی مانند کنوانسیون منع شکنجه یا کنوانسیون منع نسل‌کشی، برای کشورهای عضو به‌طور خاص به‌عنوان تعهدات ارگامنس پارتس تحمیل می‌شوند. در این حالت، این تعهدات برای طرفین معاهده معتبرند، اما هنوز ابعاد جهانی خود را حفظ می‌کنند.

با توجه به مواد (۸)، (۱۴) و (۱۶) کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو، می‌توان نتیجه گرفت که تعهدات مندرج در این مواد از جمله تعهدات ارگامنس پارتس محسوب می‌شوند. این نتیجه با تحلیل موضوع و هدف کنوانسیون که در مقدمه و ماده (۱) آن تصریح شده است، تقویت می‌گردد. همان‌طور که در کنفرانس اعضا مورد تأکید قرار گرفته است، این کنوانسیون به دنبال حفاظت از منافع مشترک جامعه بین‌المللی در زمینه مقابله با دوپینگ، حفظ رقابت عادلانه و صیانت از سلامتی انسان است.

علاوه بر این، موادی که نقض آن‌ها مستقیماً موجب زایل شدن موضوع و هدف معاهده می‌شوند، شناسایی شده‌اند. بر این اساس، نگارندگان این پژوهش بر این باورند که کنوانسیون ضد دوپینگ یونسکو حاوی تعهداتی با ماهیت ارگامنس پارتس است. اگرچه ممکن است به دلیل نبود سازوکار حل و فصل اختلافات در کنوانسیون، مطرح کردن تعهدات ارگامنس پارتس در حال حاضر فایده عملی نداشته باشد، اما تأکید بر این تعهدات می‌تواند زمینه را برای ایجاد تحولاتی در آینده فراهم کند. این اقدامات می‌تواند شامل تسریع در درج ماده‌ای برای ارجاع اختلافات به محکمه‌ای مانند دیوان بین‌المللی دادگستری باشد.

در عین حال، امکان دیگری نیز برای ارجاع اختلافات ناشی از این کنوانسیون وجود دارد. این امکان زمانی فراهم است که دولتی اعلامیه‌ای مبنی بر پذیرش صلاحیت اجباری دیوان بین‌المللی دادگستری طبق بند (۲) ماده (۳۶) اساسنامه دیوان صادر کرده باشد. برای مثال، در دعوی اخیر دولت نیکاراگوئه علیه دولت آلمان در سال ۲۰۲۴، صلاحیت دیوان بر اساس چنین اعلامیه‌هایی برقرار شد. بنابراین، به‌طور اصولی می‌توان علیه دولتی که این اعلامیه را صادر کرده است، دعوا مطرح نمود، به شرط آنکه اختلاف به یک تعهد ارگامنس پارتس مربوط باشد و هر دو طرف اختلاف صلاحیت دیوان را پذیرفته باشند. البته این امکان در مورد فدراسیون روسیه وجود ندارد، چرا که اعلامیه مبنی بر پذیرش صلاحیت اجباری دیوان را صادر نکرده است. به‌طور کلی، شناسایی و برجسته‌سازی اهمیت تعهدات ارگامنس پارتس در این کنوانسیون گامی مهم در راستای تقویت اجرای آن و توسعه حقوق بین‌الملل عمومی ورزش و تعهدات دولت‌ها در زمینه مقابله با دوپینگ خواهد بود.

Abstract:

The UNESCO Anti-Doping Convention (2005) as the only legally binding universal treaty in the field of anti-doping establishes obligations for states to ensure fair competition and protect the health of athletes. This study, through an analysis of the preamble and Article 1 of the UNESCO Anti-Doping Convention and the statements of international legal experts at the Conference of Parties, demonstrates that the objectives of this convention are defined in line with safeguarding the common interests of the international community, including combating doping, ensuring fair competition, and protecting human health. Furthermore, the provisions whose violation would undermine or refute the primary object and purpose of the convention have been identified. The findings of this study indicate that, despite the lack of a dispute resolution mechanism in the UNESCO Anti-Doping Convention, highlighting the significance of these obligations could encourage or expedite the inclusion of a provision for referring disputes to institutions such as the International Court of Justice (ICJ). Ultimately, this research argues that the obligations outlined in Articles 8, 14, and 16 of the UNESCO Anti-Doping Convention constitute obligations erga omnes partes.

Keywords: Doping, UNESCO Anti-Doping Convention, Obligations erga omnes, Obligations erga omnes partes, International Court of Justice (ICJ)

سیاهه منابع:

الف- منابع فارسی:

مقالات و پایان نامه:

۱. رستمزاد، حسینقلی. "جامعه بین‌المللی و تعهدات بین‌المللی ارگامنس". مجله حقوقی بین‌المللی ۲۲، شماره ۳۳ (پاییز و زمستان ۱۳۸۳): ۷۱-۹.

<https://doi.org/10.22066/cilamag.2005.17971>.

۲. سبحانی‌نیا، مجتبی، محسن عبدالهی، و عباس پورهاشمی. "واکاوی دو رویکرد «ساختارگرایی» و «اهمیت‌گرایی» در شناسایی «تعهدات عام‌الشمول» حقوق بین‌الملل". فصلنامه مطالعات بین‌المللی ۱۹، شماره ۱ (۱۴۰۱): ۲۱۹-۲۴۶.

<https://doi.org/10.22034/isj.2022.338166.1812>

۳. شریفی، محسن. "دیوان بین‌المللی دادگستری و تعهدات *erga omnes*". فصلنامه سیاست خارجی ۲۲، شماره ۴ (۱۳۸۶): ۱۰۳۱-۱۰۵۶.

۴. صارمی، سپهر. "مسئولیت بین‌المللی دولت‌ها در قبال دوپینگ سازمان یافته: مطالعه موردی روسیه". پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، ۱۳۹۹.

کتاب:

۵. فلسفی، هدایت‌الله. حقوق بین‌الملل معاهدات. چاپ پنجم. تهران: فرهنگ نشر نو، ۱۳۹۵.

۶. کرافورد، جیمز. حقوق مسئولیت بین‌المللی. ترجمه علی ابراهیم‌گل و دیگران. تهران: سنگلج، ۱۳۹۵.

ب- منابع انگلیسی:

Books:

7. **Crawford, James.** Chance, Order, Change: General Course on Public International Law. Vol. 365 of The Hague Academy Collected Courses. Leiden: Brill, 2013.

8. **Gaja, Giorgio.** The Protection of General Interests in the International Community: General Course on Public International Law. Vol. 364. Leiden: Brill, 2013.
9. **Simma, Bruno.** From Bilateralism to Community Interest in International Law. Vol. 250 of The Hague Academy Collected Courses. Leiden: Brill, 1994.
10. **Tomuschat, Christian.** International Law: Ensuring the Survival of Mankind on the Eve of a New Century. Vol. 281 of The Hague Academy Collected Courses. Leiden: Brill, 1999.

Articles:

11. **Crnić-Grotić, V.** "Object and Purpose of Treaties in the Vienna Convention on the Law of Treaties." *Asian Yearbook of International Law* 7 (1997): 160–180.
12. **Hathaway, Oona A., Alaa Hachem, and Justin Cole.** "A New Tool for Enforcing Human Rights: Erga Omnes Partes Standing." *Columbia Journal of Transnational Law* 61, no. 2 (2023). <https://ssrn.com/abstract=4569497>.
13. **Shahlaei, Faraz.** "State-sponsored Doping and International State Responsibility: Caveats of the International Anti-doping System." *Syracuse Journal of International Law and Commerce* 55, no. 2 (2023). <https://ssrn.com/abstract=4608648>.
14. **Sicilianos, Linos-Alexander.** "The Classification of Obligations and the Multilateral Dimension of the Relations of International Responsibility." *European Journal of International Law* 13 (2002): 1136–1145.
15. **Tanaka, Yuji.** "Reflections on Locus Standi in Response to a Breach of Obligations Erga Omnes Partes: A Comparative Analysis of the Whaling in the Antarctic and South China Sea Cases." *Law and Practice of International Courts and Tribunals* 17 (2018): 529–550.

16. **Straubel, Michael.** "The International Convention Against Doping in Sport: Is It the Missing Link to USADA Being a State Actor and WADC Coverage of U.S. Pro Athletes?" *Marquette Sports Law Review* 19 (2008): 67–98.

Documents:

17. **International Law Commission.** Draft Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts. 2001.

18. **International Law Institute.** "Obligations Erga Omnes in International Law." August 27, 2005. http://www.idi-iiil.org/app/uploads/2017/06/2005_kra_01_en.pdf.

19. **UNESCO.** "International Convention Against Doping in Sport." Accessed January 13, 2025. <https://www.unesco.org/fr/convention-against-doping-sport>.

20. **Vienna Convention on the Law of Treaties.** May 23, 1969. 1155 U.N.T.S. 331.

Court Cases:

21. **Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v. Myanmar).** Judgment, ICJ Reports 2020.

22. **Barcelona Traction, Light and Power Company, Limited (Belgium v. Spain).** ICJ Reports 1970.

23. **Belgium v. Senegal.** ICJ Reports 2012.

24. **Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory.** ICJ Reports 2004.